

Formulár na zverejňovanie informácií o HABILITAČNOM konaní podľa §76 Zákona 131/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov

1. Dátum doručenia žiadosti o habilitačné konanie:	10.05.2022
2. Údaje z profesijného životopisu uchádzača habilitačného konania v rozsahu	
a) Meno, priezvisko, rodné priezvisko:	Maroš Servátka
b) Akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, umelecko-pedagogické tituly, vedecké hodnosti:	Ing. PhD.
c) Rok narodenia:	1976
d) Údaje o vysokoškolskom vzdelaní, ďalšom akademickom raste a absolvovanom ďalšom vzdelávaní:	Mgr v Kvantitatívne metódy a informačné systémy, Warsaw School of Economics, 2000 Nostrifikácia diplomu - Ing. v odbore Kvantitatívne metódy v ekonómii a podnikaní, Ekonomická univerzita v Bratislave 2001 M.A. in Economics, University of Arizona, 2002 Ph.D. in Economics, University of Arizona, 2006 Dissertation Title: Experiments on Fairness and Reputation, Associate Professor (docent), University of Canterbury, 2013 Professor (profesor), Macquarie Graduate School of Management, 2015
e) Údaje o priebehu zamestnaní a priebehu pedagogickej činnosti (rok, pracovisko, pozícia):	Priebeh zamestnaní: Profesor a vedúci ekonomickej disciplíny, Macquarie Graduate School of Management, 02/2015 - 03/ 2018 Docent (associate profesor), Katedra ekonómie a financií, University of Canterbury, 01/2013 — 07/2015, starší lektor „nad čiarou“ 01/2011-12/2012, starší lektor 01/2009-12/2010, lektor 01/2007-12 2008) Zakladajúci riaditeľ, New Zealand Experimental Economics Laboratory, 06/2012 — 07/2015 (zakladajúci zástupca riaditeľ'a, 2011 — 2012) Postdoc, SonderForschungsBereich 504, University of Mannheim, 08/2006 - 12/2006

Hostujúci profesor, Katedra financií NHF, Ekonomická univerzita v Bratislave - 10/ 2010 — 9/2014, 09/2016 — 02/2021

03/2021 – vo funkcii docenta Katedra financií NHF, Ekonomická univerzita v Bratislave

Hostujúci člen fakulty, Bratislavské výskumné laboratórium behaviorálnej a experimentálnej ekonomiky, 8/2019 —)

Výskumný pracovník, Laboratórium experimentálnej ekonomiky Masarykovej univerzity, 01/2020 —)

Pridružený člen fakulty, Laboratórium experimentálnej ekonomiky Anchorage v Anchorage, 06/ 2019 —)

Hostujúci profesor výskumu, Katedra ekonómie, University of Alaska Anchorage, 06/2018 — 07/2019 Visiting Scholar,

Business School University of Sydney a Výskumné centrum kapitálových trhov, 05/2013

Hostujúci odborný asistent, Katedra ekonómie, Case Western Reserve University, jar 2011

Hostujúci odborný asistent (associate professor), George J. Stigler Center, University of Chicago Graduate School of Business, Zima 2008

Visiting Scholar, George J. Stigler Center, University of Chicago Graduate School of Business, apríl 2007

Priebeh pedagogickej činnosti:

Macquarie Graduate School of Management: Ekonomický kontext manažmentu (MBA), Ekonomika a trhy (Masters of Management), Experimentálne ekonomické metódy (HDR),

Behaviorálna ekonómia pre manažérov (MBA), Manažérska ekonómia (MBA)

Macquarie Business School: Priemyselná organizácia (vysokoškoláci)

Ekonomická univerzita v Bratislave, Laboratórium experimentálnej ekonómie (semináre a workshopy), Experimentálne metódy v ekonómii a financiách pre PhD.

	študentov (prednášky), Experimentálna ekonómia (prednášky pre študentov PhD. a Ing. štúdia), Výskumné metódy pre PhD študentov (prednášky a cvičenia) Ekonomická letná škola, Bratislava: Experimentálne metódy v ekonomickom výskume (PhD) Univerzita v Canterbury: behaviorálna ekonómia (Honors), behaviorálna ekonómia práce, ekonómia a psychológia, teória hier (všetci vysokoškooláci) Medzinárodná japonská univerzita: Experimentálna ekonómia (magisterské štúdium) Laboratórium experimentálnej ekonomie VŠE Praha: Témy experimentálnej ekonomie (PhD) Case Western Reserve University: ekonomické správanie a psychológia, teória hier (všetci vysokoškooláci) University of Arizona: Úvod do experimentálnej ekonomie, Mikroekonomická analýza pre obchodné rozhodnutia (všetci vysokoškooláci), Mikroekonomická teória (PhD úroveň TA), Princípy ekonomie (TA) Varšavská ekonomická škola: pokročilá mikroekonomia, stredne pokročilá mikroekonomia, princípy ekonomie (všetci magistri) Vyššia škola obchodu a medzinárodných financií, Varšava: pokročilá mikroekonomia, mikroekonomia pre pokročilých, makroekonomia pre pokročilých, úvod do ekonometrie (všetky magisterské programy)
f) Údaje o odbornom alebo umeleckom zameraní (špecializácia):	Prednášky, konzultácie pre doktorandov, vedecká a výskumná činnosť v oblasti experimentálnej a behaviorálnej ekonomie. Zakladateľ a bývalý prezident Slovenskej ekonomickej spoločnosti. Pôsobí v redakčnej rade časopisu Journal of Behavioral and Experimental Economics. Je držiteľom ocenenia Ronald Coase Institute Outstanding Alumni Award za rok 2019 a 2021 Macquarie Excellence in Research Award. Zaoberá sa experimentálnou a behaviorálnou ekonomikou. Má skúsenosti s poradenstvom firmám, vládám a charitám v oblasti behaviorálnych prístupov a riešení. Skúmal ako zvýšiť výber finančných prostriedkov na dobročinnosť, poskytoval praktické odporúčania organizáciám ohľadne obchodnej stratégie a

	služieb klientov a tiež poradenstvo vládny agentúram v záležitostiach behaviorálnej verejnej politiky. Skúmal porovnávacie algoritmy využívané burzami cenných papierov, riadiace štruktúry firiem a správanie zamestnancov a udeľoval manažérske odporúčania. Učí študentov MBA, aby vo svojich spoločnostiach experimentovali a zistili tak čo funguje, ale aj čo nefunguje.
g) Údaje o publikačnej činnosti (sumár):	Príloha č. 1
h) Ohlasy na vedeckú alebo umeleckú prácu:	Príloha č. 2
i) Počet doktorandov, ktorým uchádzač je alebo bol školiteľom, s určením, koľkí z nich štúdium ku dňu vyhotovenia životopisu riadne skončili (počet doktorandov spolu / počet ukončených doktorandov):	
3. Názov odboru habilitačného konania a inauguračného konania, v ktorom sa habilitačné konanie uskutočňuje:	financie, bankovníctvo a investovanie
4. Téma habilitačnej práce:	On the Behavioral Foundation of Reciprocity
5. Dátum, od ktorého je habilitačné konanie prerušené, a lehota, v ktorej majú byť odstránené nedostatky žiadosti:	
6. Oponenti habilitačnej práce: a) meno a priezvisko b) akademický titul c) vedecko-pedagogický titul d) umelecko-pedagogický titul e) pracovisko f) zamestnanec vysokej školy, na ktorej sa habilitácia uskutočňuje g)	Pavol Ochotnický Ing. CSc. prof. Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave ÁNO ☒ NIE ☐
a) meno a priezvisko b) akademický titul c) vedecko-pedagogický titul d) umelecko-pedagogický titul e) pracovisko f) zamestnanec vysokej školy, na ktorej sa habilitácia uskutočňuje	Richard Hindls Ing. CSc. prof. dr.h.c. Fakulta informatiky a štatistiky VŠE Praha, emeritný rektor Vysokej školy ekonomickej v Prahe ÁNO ☐ NIE ☒
a) meno a priezvisko b) akademický titul c) vedecko-pedagogický titul d) umelecko-pedagogický titul e) pracovisko f) zamestnanec vysokej školy, na ktorej sa habilitácia uskutočňuje	Juraj Nemeč Ing. CSc. prof. Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici ÁNO ☐ NIE ☒

Členovia habilitačnej komisie: a) meno a priezvisko b) akademický titul c) vedecko-pedagogický titul d) umelecko-pedagogický titul e) pracovisko f) zamestnanec vysokej školy, na ktorej sa habilitácia uskutočňuje	Rudolf Sivák - predseda Ing. PhD. Dr.h.c. prof. Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave ÁNO ☒ NIE ☐
a) meno a priezvisko b) akademický titul c) vedecko-pedagogický titul d) umelecko-pedagogický titul e) pracovisko f) zamestnanec vysokej školy, na ktorej sa habilitácia uskutočňuje	Stanislava Hronová Ing. CSc. prof. dr.h.c. Fakulta informatiky a štatistiky VŠE Praha, podpredsedníčka grantovej agentúry ČR ÁNO ☐ NIE ☒
a) meno a priezvisko b) akademický titul c) vedecko-pedagogický titul d) umelecko-pedagogický titul e) pracovisko f) zamestnanec vysokej školy, na ktorej sa habilitácia uskutočňuje	Dana Kiseľáková Ing. PhD. doc. Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu Prešovskej univerzity v Prešove ÁNO ☐ NIE ☒
7. Návrh habilitačnej komisie s odporúčaním udeliť alebo neudeliť uchádzačovi titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania spolu s oponentskými posudkami:	NÁVRH UDELIŤ ☒ NÁVRH NEUDELIŤ ☐ oponentské posudky – Príloha č. 3
8. Rozhodnutie príslušnej vedeckej rady, vrátane jeho odôvodnenia, ak sa vypracúva, a lehota na prípadne opätovné predloženie žiadosti podľa § 2 ods. 2 vyhlášky č. 246/2019 Z. z. (Ak uchádzač podľa rozhodnutia vedeckej rady podmienky nespĺňa, vedecká rada titul docent neudelí a jej predseda písomne oznámi toto rozhodnutie s odôvodnením uchádzačovi do 30 dní od rozhodnutia príslušnej vedeckej rady. Lehotu na opätovné predloženie žiadostí o získanie titulu docent určuje rokovací poriadok vedeckej rady):	SCHVÁLENIE NÁVRHU ☒ NESCHVÁLENIE NÁVRHU ☐ Odôvodnenie: Lehota na opätovné predloženie:
9. Prezenčná listina zo zasadnutia vedeckej rady, ktorá o žiadosti rozhodovala	Príloha č. 4
10. Dátum a dôvod skončenia habilitačného konania:	
11. Ďalšie údaje o priebehu habilitačného konania:	Vedecká rada NHF EU v Bratislave na svojom zasadnutí dňa 23.6.2022 rozhodla udeliť titul docent Ing. Marošovi Servátkovi, PhD.

Príloha č. 1

Údaje o publikačnej činnosti

Kategórie publikačnej činnosti	Počet
Vysokoškolské učebnice (počet/AH) ACA, ACB	-
Skriptá a učebné texty (počet/AH) BCI	Substitúcia kategóriou 2.2 ADC01
Vedecké monografie (počet/AH) AAA, AAB	Substitúcia kategóriou 2.2 ADC02, ADC03, ADC04
Kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v zahraničných vydavateľstvách ABC	-
Štúdie v časopisoch a zborníkoch charakteru vedeckej monografie vydané v zahraničných vydavateľstvách ABA	-
Vedecké práce v domácich a zahraničných karentovaných časopisoch ADC, ADD	13 – ADC ADC05, ADC06, ADC07, ADC08, ADC09, ADC10, ADC11, ADC12, ADC13, ADC14, ADC15, ADC16, ADC17
Vedecké práce v domácich a zahraničných časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS ADM, ADN	-
Vedecké práce a iné knižné publikácie ABD, ABB, ACC, ACD, ADE, ADF, AEC, AED	3 – AEC Substitúcia kategóriou 2.2 ADC18; ADC19; ADC20; ADC21, ADC22, ADC23, ADC24,
Odborné práce a iné knižné publikácie BAA, BAB, BBA, BBB, BCB, BCK, BDA, BDB, BDC, BDD, BDE, BDF, BDM, BDN, BEE, BEF, EAI, EAJ, EDI, EDJ, GHG	1 – BDD 1 – GHG, Substitúcia kategóriami 2.2 ADC25; ADM01; ADM02; ADM03; ADM04;
Príspevky publikované v zborníkoch (spolu)	17
- zahraničné konferencie AFA, AFC	15 – AFC
- domáce konferencie AFB, AFD	2 – AFD – substitúcia AFC 13, AFC 14, AFC 15

Príloha č. 2

Ohlasy na vedeckú alebo umeleckú prácu

Citácie a ohlasy (spolu)	Google Scholar 561 - overené
Citácie v domácich a zahraničných publikáciách registrovaných v citačných indexoch Web of Science a v databáze SCOPUS <i>kódy: 1, 2</i>	WOS 173 Scopus 237 – overené SEK: kód 1 (29)
Citácie v domácich a zahraničných publikáciách neregistrovaných v citačných indexoch <i>Kódy: 3, 4</i>	substitúcia kódmi 1, 2
Recenzie v domácich a zahraničných publikáciách <i>kódy: 5, 6</i>	

Príloha č. 3

Oponentské posudky:

Prof. Ing. Pavol Ochotnický, CSc., Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave

**OPONENTSKÝ POSUDOK
na habilitačnú prácu pána Maroša Servátka, Ing. PhD. na tému:
ON THE BEHAVIORAL FOUNDATIONS OF RECIPROCITY**

(O BEHAVIORÁLNYCH ZÁKLADOCH RECIPROCITY)

1. Stanovenie cieľa a miera jeho naplnenia.

Posudzovaná habilitačná práca si kladie za cieľ:

- (a) objasniť význam “reciprocity” ako základnej motivačnej hybnej sily a ozrejmiť pohnútky takéhoto správania sa subjektov empiricky podloženými javmi a faktami. Taktiež že reciprocita dokáže vysvetliť napr. zvýšenú snahu v pracovnom prostredí, vysvetľuje prečo zamestnávateľia nie sú ochotní znižovať mzdy a vymeniť existujúcu pracovnú silu za lacnejšiu, ozrejmuje pozitívnu koreláciu medzi výškou miezd a ziskom, ba v niektorých situáciách i chýbajúce finančné stimuly, ktoré sú nahradené práve reciprocitou. Zo spoločenského hľadiska, t.j. ako ľudský altruizmus, vysvetľuje reciprocita evolúciu spolupráce na základe vynútenia požadovaného správania vo formálnych kontraktoch a neformálnych dohodách. Ale vysvetľuje aj spoločensky žiadúce správanie sa subjektov spoločenskými normami.
- (b) na súbore prác a výsledkov výskumu autora a cestou komentára k súboru prác demonštrovať teoretickú výbavu autora a jeho prínos k jednotlivým štúdiám, ktoré realizoval s ďalšími spoluautormi. Jedná sa o 5 publikovaných prác v renomovaných zahraničných vydavateľstvách a anglickom jazyku:

(b.1) Servátka, M. 2009. *Separating reputation, social influence, and identification effects in a dictator game. European Economic Review*, 53, 197-209.

(b.2) Danková, K., Servátka, M. 2015. *The House Money Effect and Negative Reciprocity Journal of Economic Psychology*, 48, 60-71.

(b.3) Cox, J. C., Servátka, M., & Vadovič, R. 2017. *Status quo effects in fairness games: reciprocal responses to acts of commission versus acts of omission. Experimental Economics*, 20, 1-18.

(b.4) Woods, D., & Servátka, M. 2019. *Nice to you, even nicer to me: Does self-serving generosity diminish reciprocal behavior? Experimental Economics*, 22, 506-529.

(b.5) Gross, T. Servátka, M. & Radovan Vadovič 2020. *Sequential vs. Simultaneous Trust, Journal of Institutional & Theoretical Economics*, 176, 446-472.

Komentár autora ako celok, k jednotlivým prácam demonštruje spôsob spracovania jednotlivých štúdií od zrodu myšlienky, až po finálne spracovanie štúdií do finálneho textu v podobe publikovaných príspevkov. V rámci komentára uvádza autor habilitačnej práce svoj podiel a prínos k jednotlivým štúdiám. Pritom je z dostupných informácií na internete zrejme, že štúdie sú výsledkom podrobnejších výskumov, ktoré v skoršom štádiu spracovania mali formu roziashlajších „working papers“.

- (c) Uvedené štúdie rozširujú poznanie vplyvu reciprocity v špecifických oblastiach, skúmajú a empiricky testujú napr. vplyv informácií o náprotivnej strane, status quo a rozlíšenie na činy poverenia versus činy opomenutia, vplyv mentálneho účtovníctva a zastupiteľnosti zdrojov majetku, schopnosti pozorovať činy náprotivnej strany a zisťnosti versus nezisťnosti činov na intenzitu recipročnej reakcie.

Z hľadiska naplnenia cieľa je podľa môjho názoru nesporné, že autor habilitačnej práce:

- preukázal hĺbku tak jeho teoretických vedomostí, ako aj schopnosti empiricky skúmať správanie sa subjektov a ich pohnútky v rámci recipročného správania sa, alebo pri činoch subjektov v situáciách “poverenia” či “opomenutia”
- jasne demonštroval schopnosť pracovať v medzinárodnom tíme, či už ako ideový vodca, alebo jeho člen,
- primeraným spôsobom uviedol svoj podiel a prínos k jednotlivým prácam v rámci súboru prác

2. Vhodnosť použitých metód a metodológie.

Tak samotná práca, ktorá demonštruje vhodnosť využitia laboratórnych experimentálnych metód na skúmanie reciprocity, ale aj výskumy ďalších autorov vrátane nositeľa Nobelovej ceny za ekonómiu p. W. L. Smitha a jeho úzkeho tímu preukazujú vhodnosť použitej metódy laboratórneho experimentu pre skúmanie chovania sa jednotlivcov v rôznych ekonomických a finančných situáciách. Táto metodológia na jednej strane umožňuje slovami autora presnejšie meranie údajov a lepšiu kontrolu interakcií medzi subjektmi, čo umožňuje zníženie potreby využívania ekonometrických techník. Na druhej strane v kombinácii s ekonometrickými modelmi však umožňuje aj štandardným spôsobom verifikovať niektoré hypotézy. Resp. overiť niektoré predpoklady a tým hlbšie reflektovať prebiehajúce zmeny v správaní sa subjektov a prijímať správne kauzálne závery. A to bez umelej snahy “za každú cenu” obhajovať štatisticky potvrdené číselné súvislosti.

3. Zhodnotenie poznatkovej bázy

Habilitačná práca autora demonštruje podľa môjho názoru všetky kľúčové poznatky, ktoré dnes téma reciprocity a lídri experimentálnej ekonómie vo svetovej literatúre prinášajú. Navyše autor v kontexte širšieho posúdenia poznatkovej bázy, ktorú v oblasti teórie a metodológie demonštruje vysoko nadštandardným rozsahom publikovaných výstupov a citačných ohlasov v renomovaných svetových databázach, preukázal jednak schopnosť „konvergencie“ smerom k súčasnej svetovej poznatkovej báze etablovaných svetových vzorov, ale aj prinášať nové impulzy pre výskum a posun v poznaní a uplatňovaní experimentálnych metód v ekonómii a financiách.

4. Vedecký prínos a originalita práce.

Vzhľadom na skutočnosť, že vedecký prínos a originalita jednotlivých prác z predloženého súboru prác uchádzača o habilitáciu v SR prešli náročným vedeckým posúdením v renomovaných zahraničných vydavateľstvách, dovoľujem si vedecký prínos a originalitu predloženej práce demonštrovať mnou zisteným:

- počtom citácií na 5 podkladových prác v databáze SCOPUS v počte 58 (pri celkovom počte citácií autora 200),
- počtom citácií na 5 podkladových prác v databáze Google Scholar v počte 114 (pri celkovom počte citácií autora 694).

5. Otázky k obhajobe habilitačnej práce.

Autor vo svojej práci uvádza možnosti ďalšieho prehĺbenia jeho výskumu o interdisciplinárny prístup najmä smerom k využívaniu nových technológií neurovedy, alebo pri výskume vplyvu emócií na rozhodovanie subjektov. V tejto súvislosti mu kladiem otázku, či už má v danej oblasti spracovaný výskum, ktorý bol predbežne publikovaný.

6. Záverečné odporúčanie.

Prácu odporúčam k obhajobe a uchádzačovi navrhujem:

udelit' vedecko-pedagogický titul „docent“.

V Bratislave 13.6.2022

prof. Ing. Pavol Ochotnický, CSc., v.r.

Posudok na habilitačnú prácu

Názov práce: „On the Behavioral Foundation of Reciprocity“ (“O behaviorálnych základoch reciprocity”).

Meno a priezvisko autora práce: Ing. Maroš Servátka, PhD.

Meno a priezvisko oponenta: prof. Ing. Juraj Nemec, CSc.

Posudok som spracoval podľa štandardnej štruktúry, s tým, že forma predloženej habilitačnej práce (súbor prác, text zahŕňa päť uverejnených štúdií skúmajúcich behaviorálne základy recipročného správania v ekonomických a spoločenských interakciách) vyžaduje špecifický prístup (viaceré štandardné body hodnotenia sú neaktuálne).

Cieľ práce a jeho splnenie

Ciele jednotlivých publikovaných statí sú jasne definované a splnené. Kvalita časopisov, kde boli texty publikované je nesporná, časopisy uplatňujú štandardný proces posudzovania podaných článkov, v tomto smere nemôžu byť žiadne pochybnosti:

1. Servátka, M. 2009. Separating reputation, social influence, and identification effects in a dictator game. *European Economic Review*, 53, 197-209: Q2.
2. Danková, K., Servátka, M. 2015. The House Money Effect and Negative Reciprocity. *Journal of Economic Psychology*, 48, 60-71: Q2.
3. Cox, J. C., Servátka, M., & Vadovič, R. 2017. Status quo effects in fairness games: reciprocal responses to acts of commission versus acts of omission. *Experimental Economics*, 20, 1-18: Q2.
4. Woods, D., & Servátka, M. 2019. Nice to you, even nicer to me: Does self-serving generosity diminish reciprocal behavior? *Experimental Economics*, 22, 506-529: Q2.
5. Gross, T. Servátka, M. & Radovan Vadovič 2020. Sequential vs. Simultaneous Trust, *Journal of Institutional & Theoretical Economics*, 176, 446-472: Q4.

Podiel habilitanta na zaradených článkoch je jasný a nesporný.

Cieľ záverečnej syntetickej časti je formulovaný nasledovne: „Tento sprievodný dokument sumarizuje a zastrešuje súbor predložených štúdií, vysvetľuje výhody laboratórnych experimentálnych metód na skúmanie recipročného správania a načrtáva výzvy budúceho výskumu v tejto oblasti“. Osobne sa domnievam, že „zastrešenie“ je vydarené a vhodným spôsobom charakterizuje potenciál laboratórnych experimentov.

Vedecký prínos

Skutočnosť, že štyri z piatich zaradených statí sú publikované v časopisoch s vysokým rankingom, jednoznačne potvrdzuje ich vedecký prínos. Všeobecne je ale potrebné konštatovať, že vedecký prínos

habilitanta je viac ako známy – v celosvetovom meradle. Je zakladajúcim riaditeľom „MGSM Experimental Economics Laboratory“ a profesorom pre oblasť „Management- Economics“ na Macquarie Business School v Sydney. Skutočnosť, že na Slovensku musí (?) absolvovať štandardné habilitačné konanie považujem za hrubé zlyhanie systému.

Otázky do diskusie

1. Má využitie experimentálnych metód v ekonomickom výskume aj obmedzenia/ nevýhody?
2. Je racionalita až tak obmedzená, ako by to výsledky niektorých experimentov mohli naznačovať?

Záver

Predloženú habilitačnú prácu na tému „On the Behavioral Foundation of Reciprocity“ („O behaviorálnych základoch reciprocity“) jednoznačne odporúčam prijať a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť habilitantovi vedecko-pedagogický titul docent.

Banská Bystrica, 13. 6. 2022

prof. Ing. Juraj Nemeč, CSc., v.r.

Oponentní posudek na habilitační práci ing. Maroše Servátka, PhD.

„On the Behavioral Foundation of Reciprocity“
(„O behaviorálnych základoch reciprocity“)

Autor posudku: prof. Ing. Richard Hindls, CSc., dr. h. c., FEng.

Habilitant ing. Maroš Servátka, PhD. předkládá jako svoji habilitační práci soubor článků a veřejných studií, které jsou výsledkem jeho systematického a dlouhodobého výzkumu v oblasti behaviorálních věd a v nichž analyzuje základy recipročního chování v ekonomických a společenských interakcích. Soubor doplňuje podrobnějším komentářem opírajícím se jak o metodiku a metodologii výzkumu, tak o shrnutí výsledků, originálních datových analýz a ověřovaných hypotéz.

Koncept a cíl práce

Oblast behaviorální ekonomie je v současnosti jednou z podstatných oblastí ekonomického výzkumu. Její role, zvláště v období ekonomického neklidu a napětí a v časech rostoucího vlivu osobních manifestací jednotlivých aktérů reprodukčního procesu, otevírá citlivé otázky motivací, mentálního účetnictví a individuálních zájmů ekonomických subjektů.

Habilitační spis zahrnuje pět uveřejněných studií, ve kterých uchazeč zkoumá základy behaviorálního fenomenu, jakým je reciproční aktivita v hospodářském a společenském kontextu. Z výsledků výzkumu vyplývá, že reciprocita je akcelerátorem motivací a pohnutek a lze na jejím základě tyto individuální motivace a pohnutky vyložit. A to jak z pozitivního, tak také z negativního úhlu aktérova pohledu.

Pracovní hypotézy autor soustřeďuje především na vztah mezi osobou (člověkem) a zaměstnavatelem, resp. v institucionalizované podobě na vztah mezi zaměstnancem a firmou (společností v nejširším slova smyslu). A zároveň zvažuje i okruh formálních a neformálních konsekvencí této relace, které jsou součástí společenských norem a uzancí.

První studie (2009, řazeno podle časové osy autorova příspěvku v habilitačním spisu) je studií, jak informace o minulém chování a jednání protějšku vůči třetí osobě působí na rozhodování osoby, která má možnost ohodnotit pozorované chování. Druhá studie (2015) má metodologický i koncepční charakter. Věnuje se potenciálnímu nadhodnocení úrovně negativní reciprocit v laboratorních experimentech a koncepčním příčinám, které působí na četnost a intenzitu negativní reciprocit. Třetí text (2017) analyzuje sílu reciprocit a její korelaci s primární aktivitou.

Čtvrtá studie (2019) zkoumá vztah intenzity reciproční aktivity a vnímání záměru prvotního činu. Ukazuje, že pokud se jedná o závislost reciproční aktivity na přesném typu záměru, je lidské poznání limitované. Pátý článek (2020) analyzuje reciproční jednání a chování v oblasti strategického investování. Základním směřováním textu je popsat roli důvěry a důvěryhodnosti, která souvisí právě s reciprocitou, kdy vyšší míra důvěry zvyšuje nezištnost, dobrodiní i reciprocitu druhého subjektu.

Zvolená metodologie

Všechny uvedené články mají charakter technik experimentální ekonomie, založené hlavně na metodice laboratorního experimentu. Zdařilým je zejména autorův vklad do problematiky navrhování experimentu a tvorby datové báze, především pak ve smyslu opakovatelnosti pokusů a ve smyslu uživatelské otevřenosti. Experimenty jsou výborně popsány, a to včetně sběru dat. Následně autor formuluje hypotézy, ty testuje a na základě toho vyvozuje závěry a usuzuje na očekávané elementy chování aktérů.

Autor v některých úvahách (především článek č. 2, rok 2015) pracuje s v poslední době často frekventovaným pojmem mentálního účetnictví. Opírá se o tento argument, tedy o jakési vnitřní subjektivní psychologické účetnictví, a ukazuje odchylky proti racionálním očekáváním.

Na analyzované procesy nahlíží jako na jakousi objektivní výslednici subjektivních snah (každý jedinec podle tohoto „thalerovského konceptu“ jedná přece jenom odlišně). Tím vnáší do svých úvah experimentálně ověřitelný prvek „dobrého rozhodování“, postavený právě na experimentu, a zdařile jej asociuje s manifestací reciprocit.

Habilitantův striktně vedený metodologický přístup spojuje kategorie příjem a výdej (v tom nejširším slova smyslu) s emocemi a psychologickými vazbami a páruje tyto kategorie s psychologickou prioritizací (označovanou někdy jako tzv. vnitřní účetní licence, tedy jako strategický koncept sebeovládání).

Přínos pro ekonomii a společenské vědy

Ing. Servátka podává především přehled výhod, které vyplývají z používání laboratorního experimentu při výzkumu ekonomických jevů a kategorií a při výzkumu vztahů mezi nimi, a tedy i z pohledu reciprocit. V prakticky kontinuální záplavě běžných událostí a faktorů, které působí denně na rozhodovací procesy, je často velmi obtížné asociovat tyto jevy klasickým datovým způsobem (např. metodami na základě dat z výběrových šetření). Proto autor obrací svou pozornost k laboratorní metodice, tzn., že vliv těchto faktorů a jevů zkoumá pomocí laboratorního experimentu. Na bohatých pramenných zdrojích zároveň ilustruje tento efektivní přístup a přidává k němu svoje pracovní hypotézy a postupy.

Používá k tomu principy datových analýz, ekonometrie, statistiky a počtu pravděpodobnosti. Datové analýzy v jeho širokém pojetí vycházejí z experimentu, jemuž jsou podrobeny reálné subjekty (finančně motivované, což je podstatné!). A právě toto autorovi umožňuje testovat platnost hypotéz a ekonomických teorií a odpovídat na takové praktické otázky, které by patrně nebylo možné řešit modelem nebo simulací nebo které by analyzovanému subjektu mohly dokonce přivodit reputační problém.

Další autorův výzkum reciprocit

Autor uvádí ve svém shrnujícím textu habilitačního spisu dva směry, kterými by se jeho další bádání mohlo ubírat: jednak jde o opuštění tradiční orientace na finanční výplaty a zahrnutí emoční báze do rozhodovacího procesu. Uvádí dokonce, že s nástupem interdisciplinárního výzkumu a aplikací neurověd do ekonomického výzkumu se lze více spolehnout na fokus přímo do rozhodovacího procesu cestou magnetické rezonance, odezíráním biometrických prvků či analýzou prvků nonverbální komunikace.

Za druhou výzvu autor považuje pokus přenést rozhodovací proces z laboratoře do běžného života

odehrávajícího se v reálných situacích. Tedy opustit prostor laboratorního prostředí a přechodem do prostředí přirozeného potvrdit také „vnější“ platnost laboratorních experimentů, a to cestou konfrontace experimentálních dat se zkušenostmi, kontextem, tradicemi a společenskoekonomickými normami.

Dotazy pro obhajobu habilitační práce

- 1) Některé ekonomické směry částečně odmítají behaviorální koncept (zejména jeho psychologické faktory a nepříliš racionálně definovatelný rozměr motivací lidského chování), hodnotí jej jako nejednoznačný, mnohdy těžko předvídatelný a staví jej do protikladu s konceptem přibližovat ekonomické teorie spíše exaktním (např. přírodním) vědám. Jak se uchazeč dívá na možnosti aplikovat postupy známé z exaktních věd (např. matematické modelování, funkcionální analýza a mnoho dalších, ...) na vědu společenskou, jakou je ekonomie, a kde vidí z jedné strany rizika takových aplikací a z druhé strany kde vidí perspektivu pro jejich používání? Existuje určitý vzájemný průnik výzkumu mezi metodami behaviorální ekonomie a metodami exaktního ekonomického modelování a estimací?
- 2) Bez ohledu na obsah odpovědi na výše uvedenou první otázku bych rád znal názor autorův na konkrétní možnosti používání některých pravděpodobnostních technik (zde zejména bayesovský přístup) a na jejich vztah třeba k heuristice – jde o alternativu nebo o součást jedné a té samé metodologie?

Doporučení k obhajobě

Habilitační spis a celkové autorovo působení a vyznění v oblasti behaviorálních základů reciprocity přináší výborný pohled nejen na předmětnou problematiku, ale z větší šířky nastiňuje i další směry, kudy se výzkum reciprocity a autorova koncepce budou ubírat. Proto **doporučuji**, aby mu na základě úspěšné obhajoby byl **udělen titul docent**.

V Praze dne 12-VI-2022

Prof. Ing. Richard Hindls, CSc., dr. h. c., FEng. v.r.

Príloha č. 4**Prezenčná lista zo zasadnutia vedeckej rady, ktorá o žiadosti rozhodovala:**

Prezenčná listina zo zasadnutia Vedeckej rady Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave zo dňa 23.6.2022	
1. Bakeš Vladimír, Ing. PhD.	ospravedlnený
2. Čaplánová Anetta, prof. Ing. PhD.	prítomná online
3. Dvořák Petr, doc. Ing. Ph.D.	prítomný online
4. Dvořáček Vladimír, Ing.	ospravedlnený
5. Horvátová Eva, prof. Ing. CSc.	prítomná online
6. Hudec Oto, prof. RNDr. CSc.	ospravedlnený
7. Chovancová Božena, prof. Ing. PhD.	prítomná online
8. Chytil Zdeněk, prof. Ing. CSc.	prítomný online
9. Jančovičová-Bognárová Kristína, Ing. Mgr. PhD.	prítomná
10. Kotlebová Jana, doc. Ing. PhD.	prítomná
11. Kušnířová Jana, doc. Ing. PhD.	prítomná online
12. Lábaj Martin, doc. Ing., PhD.	prítomný
13. Lisý Ján, prof. Ing. PhD., emeritný profesor	prítomný
14. Makúch Jozef, doc. Ing. PhD., hosťujúci profesor	prítomný
15. Morvay Karol, doc. Ing. PhD.	prítomný online
16. Muchová Eva, prof. Ing. PhD.	prítomná online
17. Novák Jaromír, Ing. PhD.	prítomný online
18. Novák Marcel, Ing. PhD.	prítomný
19. Ódor Ľudovít, Mgr.	ospravedlnený
20. Ochoťnický Pavol, prof. Ing. CSc.	prítomný
21. Ondruška Tomáš, Ing. PhD.	prítomný
22. Orviská Marta, prof. Ing. PhD.	ospravedlnená
23. Pastoráková Erika, prof. Ing. PhD.	prítomná
24. Péľiová Jana, doc. Ing. PhD.	prítomná online
25. Pongrácz Eva, Ing. PhD.	prítomná
26. Rehák Štefan, doc. Ing. PhD.	prítomný online
27. Schultzová Anna, prof. Ing. PhD.	prítomná online
28. Šipko Juraj, prof. Ing. PhD., MBA	prítomný online
29. Sivák Rudolf, Dr. h. c. prof. Ing. PhD.	prítomný
30. Ševčík Miroslav, doc. Ing. CSc.	ospravedlnený
31. Šimek Milan, doc. RNDr. Ph.D.	prítomný online
32. Šipikalová Silvia, doc. Ing. PhD.	prítomná
33. Žárska Elena, prof. Ing. CSc.	prítomná online